

DISSESTITO II.

De Commercio mentem inter & corpus.

CAPUT I.

Exponuntur celebriores Philosophorum sententiae.

122 **C**ommerciū mentis cum corpore dicitur mirabilis ille consensus, quem habent certae operationes mentis cum certis quibusdam motibus corporis, & vicissim certi motus corporis cum certis affectionibus mentis, ratione cuius, modo mens corporis, modo corpus mentis veluti interpres existit. Due sunt leges praecipuae, quibus mutuum hoc mentis cum corpore commercium continetur. Prima: stres extra nos constitutae in organa sensoria impressiones efficiant, eamdem, tum rerum notio in mente excitatur. Secunda: mens nostra ita corpori dominatur, ut si quaedam ipsius corporis partes moveantur, ad illius nutum tandem perseverent in motu quandiu ipso vult, atque a motu cesserent, quam primum eidem placet, quod utrumque manifestè proculdubio experientia docemur. Tria systemata excogitata sunt ad hunc commercium explicandum, scilicet *systema influxus, Causarum occasionalium, & Harmoniae praestabilitae*.

123 Systema influxus physici, situm est in verâ, ac mutuâ efficientia, quae animaë adversus corpus, & huic adversus animam adtribuitur. Peripatetici nimirum, hujus systematis defensores docent, naturas has (animam scilicet, & corpus) plurimum dissimiles, ita sibi esse adstrictas, ut altera in alteram vel, atque efficienter influat; neque tamen ea actione ex una in alteram quidquam transferri; sed impræssis in sensu motionibus, & nervorum ope ad cerebrum usque propagatis, mentem ad informandas rerum notiones determinari. & vicissim suborta in animo voluntate membra cujuspiam commovendi, nervos continuò impelli, moxque in eo membro voluntarios consequi.

124 Quare opinantur hi Philosophi, saepè in humano corpore inchoari motus, qui causam in corpore ipso antecedentem non ha-

beat

beat, sed ex animi appetitu, & movendi facultate progignatur; saepè item ad mentis arbitrium motiones in membris extingui nullio in natura corporea motu consequente.

125 Cartesiani cum P. Malebranchio systematis causarum occasionalium defensores, adserunt, mentem in corpus nullomodo agere, verum ex occasione cogitationum animae, à Deo corpus moveri, quemadmodum ex occasione motionum corporis, mentem idem ille modificat. Volo globum projicere, Deus extendit brachium meum, manum globo applicat, digitos claudit, ut globum apprehendam &c. Eodem modo ubi corpora extranea in nervos agunt, Deus perceptionum inde oriundam immediatus auctor est. Dum manus globo applicatur, non globum sentio, sed Deus mihi dat perceptionem ipsius contactus.

126 Aer percudit tympanum auris, sonum ego percipio, sed sensatio hacc non ab aeris agitatione, & inde secuto nervi motu, propriè pendet, sed Deus perceptionem hanc immediatè menti imprimet. En systema causarum occasionalium perspicue dilucidèque à Cl. SGravessande (x) explicatum. Unde adparet in hoc systemate animam destitui vi activa, quâ motus in corpore producitur, & tantummodo per suas volitiones, occasionses praebere Deo hos motus producendi: similiter corpus per motus occasionem, Deo praebet producendi has in anima ideas.

127 Leibnitzius novum systema protulit à Wolfsio plurimum illustratum, quod *harmonia praestabilita* (y) vulgo appellatur. In hoc systemate anima statuitur illius naturae, ut vi propria (verba sunt Wolffii (z)), omnes perceptiones & appetitiones continua serie independenter ab omni principio externo producat, & praesentia idealium materialium in cerebro, nihil prorsus ad eas producendas conferat, adeò ut perceptiones, & appetitiones in anima eodem modo, quo nunc, consequerentur etiamsi corpus non existet. Deinde corpus organicum ponitur machina eo modo conformata, ut vi mechanismi ex impressionibus sensibilium nascantur motus volitionibus, & appetitionibus animae respondentes, citra ullam determinationem extrinsecam immediatam ab anima pendentem, qui eodem quo nunc modo consequerentur etiam si anima non existeret.

Q

128, Qua-

(x) *Introduct. ad Philosoph. n. 230, & seq.*

(y) Leibnitzius in quadam Epist. ad Psassium data, ait, se harmoniam praestabilitatem veluti fabulam philosophicam jocandi causas excogitasse. Verum tam serio, tamque vehementer postea pro ea pugnavit, ut suspicionem ingerat lectori eum ex animi sententiâ id judicasse, & saltim ex consuetudine eam legendi, & tractandi, nubem pro Junone fuisse amplexarum.

Act. Erudit. Lips. 1728.

(z) *Psychol. Rat. S. 3. cap. 4. & in Ephemerid. Paris. 1695.*

128 Quare duo haec automata (pergit Wolffius), spiritus, le alterum, alterum materiale ea lege junguntur, ut singuli motus qui mechanismi efficientia sunt in corpore, consentiant singularis perceptionibus, arque adpetitionibus, & aversionibus animae eodem prorsus ordine sese invicem consequentes, quo animae modificationes sese invicem excipiunt.

129 Nempè Deus harmoniam praestabilivit, quatenus animae junxit corpus, in quo existere potest series motuum perceptionibus, & adpetitionibus animae consentientium, & eum fecit rerum materialium nexus, ut motus isti ad actum producant per continuas in organa sensoria impressiones extrinsecus factas. Hactenus Wolffius. Concipite ergo mentem, & corpus, quae convenienter inter se ita, ut hujus motus cum perceptionibus, & determinationibus illius respondeant, & habebitis integrum harmoniae praestabilitae Systema.

CAPUT II.

Exploditur causarum occasionalium Systema,
& harmoniae praestabilitae.

130 **D**ICO: Sustineri non potest causarum occasionalium systema quia gravissimis difficultatibus est implicatum. Nam primò: vel omnes omnino animi affectiones à Deo effacerentur, vel aliquae duntur? Si omnes, nulla in nobis erit libertas, imò nec anima, unde enim eam esse demonstrabimus? Si alias, cur alias? Cur non omnes? An plus requiritur efficacitatis ad efficiendas has, quam illas? Cur non internoscit anima eas, quas ipsa vi sua prognoscit, ad illis, quas in ea Deus imprimit? Cur eundem planèque similem de omnibus sensum habet?

131 Secundò: hoc admisso systemate omnes animi, corporisque motus habendi erunt in miraculis ut quorum effectrix causa naturae universitate nequaquam contineatur. Neque eos è prodigiorum censu eximas propterea quod anima & corpus iis efficiendis occasionem suppedirent: nam & Lazarus in vitam revocationi occasionem preces. Sororum graebuerit: et an tecircum minus habenda est prodigiosa?

132 Dico: 2. Leibnitizium systema nodos habet inexplicabiles, nec à Viro Catholico propugnari potest. Et primò: si mens humana ad rerum notiones successivè producendas per suam naturam determinata est, eas in semet necessario producit, ita ut illarum efficio

fectio impediri à nobis neutriūam possit; quo posito destruitur animus omni libertate in suas perceptiones. Pari modo si vi solius mechanismi motus corporis peraguntur, hi intrinsecus necessarii sunt, atque adeò sic consequuntur, ut nul'us eorum impediti à nobis queat, perinde ac motiones cordis, quae imperio mentis non subduntur. Nulla ergo actio hominem dignum reddet, qui illius causā vel commendetur, vel reprehendatur.

133 Quid? Quod harmoniae praestabilitae systema apertam ad dishonestè vivendum sternat viam, siquidem in eo cura sensuum extenorū ad cogitationes honestas in mente fovendas, turpesque repellendas nihil prorsus conferit? Praeterea Scripturae Sacrae, & Sanctis Patribus contrarium aperte est dicere, (ut dicunt Harmonistae) mutationes quae ex rerum sensibilium adpulsi in organis sensoriis sunt, ad perceptiones, ad petitionesque excitandas in anima nihil prorsus conferre, quum Scriptura, & SS. Patres doceant impediti posse, ne humana mens cognoscat res sensibiles, atque hinc ne in illas desiderio inordinato feratur, si externi sensus ita custodiantur, ut à rebus ipsis immutari nequaquam possint.

134 Etenim primò: Pepigi, (inquit Job (a)) foedus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de Virgine. Jeremias ait: ascendit mors per fenestras nostras. Mors quippe (exponit S. Gregorius (b)) per fenestras ascendit, & domum ingreditur, quum per sensus corporis concupiscentia veniens, habitaculum intrat mentis. Secundò: docet Scriptura (c) avertendam esse faciem à muliere compā, & minimè circumspiciendam speciem alienam, quia scilicet proper speciem mulieris multi perierunt, & ex hoc, concupiscentia quasi ignis exardescit, quatenus nempe visionem comptae mulieris consequuntur in anima in honestae cogitationes, concupiscentia per eam acceditur, & turpia desideria excitantur.

135 Ad haec: admitti nequit praestabilitae harmoniae systema, quin macerationes carnis, tanquam ad eam spiritui subigendam planè innuriles rejicere cogantur, ridendaq; erunt omnia quae de poenitentia, cùm ex Divina Scriptura, tunc ex SS. Patribus Catholica tradit Ecclesia, nam in hoc systemate eadem iniqua desideria habitura est mens nostra illis macerationibus positis, ac haberet, si caro tot cruciatibus minimè afflaretur: frustra ergo cum Apostolo (d) clamaret Ecclesia: mortificate membra vestra, quae sunt super terram, fornicationem, immuditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & avaritiam, . Nullus quippe eorum motuum ad quos corpus nostrum per suam structuram jam determinatum est, impediri à nobis potest admiss. Harmonistarum sys-

(a) Cap. 31. v. 1.

(b) Lib. 21. Moral. cap. 2.

(c) Eccles. cap. 9. v. 8.

(d) Ad Coloss. cap. 3.

temate. Fatalismo etiam faveat. Sunt enim Fatalistae, qui omnia quae in mundo contingunt ne ipsis quidem exceptis humanis actionibus, inimpedibili necessitatibus subiecti sunt.

136 Ex his quae hactenus dicta sunt ad evidentiam usque mihi probatum videtur omnino rejiciendum esse sistema Leibnitianum. Nec praeterire possum aliam difficultatem utriusque systematis communem. Etenim Cartesiana, & Leibnitiana hypothesis omnem de corporum existentia philosophicam certitudinem evertunt. Deus enim in hypothesi causarum occasionalium, non corpus in anima nostra sensations produceret: in Leibnitzii opinione anima per naturam suam, nullo existente corpore easdem sensations haberet, quas nunc experitur. Ex his igitur hypothesis aperta est via ad idealismum, quo omnis materiae tanquam inutilis existentia negatur, & certe plures in hunc errorem prolapsi sunt, atque etiam in aliud absurdiorum quem *Egoismum* vocant, delirantes scilicet propriam ducataxat sui ipsius existentiam certò cognitam esse.

CAPUT III.

Sententia Peripateticorum, ut verosimilior amplectitur rejectis Recentiorum opinionibus.

137 **Q**UI Philosophorum nomine gloriantur, inquidenda veritatis desiderio accensi, ita esse debent, ut nulli Sectae addicti, non Aristotelem, non Platonem, non Leibnitium, aut Newtonum, sed veritatem sequentes, nullius debeat jurare in verba magistri. Nos igitur qui Philosophiam Eclecticam profitemur omni partium amore sublati, nec Philosophos antiquos impugnamus, quia Veteres, nec Recentiores laudamus quia Recentiores sunt, sed eo precissè quod juxta ingenios nostros tenuitatem palmarum antiquis, in multis prescripere videntur, ut pluribus in locis probavimus, & magno ratione pondere in Physica etiam ostendemus. Ceterum amor quo Recentiores amplectimur, non adeo nos abripit, ut illorum placita nullo discrimine posito exosculemur, quin potius ab eorum sententia libentissime recedimus, quam veritati contraria nobis videntur, quod in hac gravissima quaestione manifestum facimus, in qua rejectis Recentiorum opinionibus, veterum Peripateticorum sententiam amplectimur. Sit ergo conclusio nostra.

138 Commercium mentis cum corpore consistit in illa adligatione animae vi cuius anima motionibus corporis adscitur, & vice-

sim motus in corpore efficere physico, & vero influxu possit. Prob: Etsi concipere non possimus, quo modo spiritus ita adligetur corpori, ut nulla ratione cum libuerit ex eo exire possit, quia tamen statum animae nostrae experimur, talem adligationem admittere debemus; atqui etiam experimur, animam dolore, voluptate adsciri ex motibus corporis: ergo quamvis modum quo id fiat adsequamur, id tamen admittere erit rationi consentaneum. Et sicut nemo dicit illam adligationem haberi per aliquam ideam aut apprehensionem animae, sed re vera per ipsum realem statum animae, ita eae perceptions motuum corporeorum debebunt habere fundamentum in ipsis motibus realibus.

139 Quod autem anima etiam verè, & physicè moveat corpus, inde videtur sufficienter probari, quod talis potentia non sit supra vires, nec contra proprietates spiritus activum enim esse, ex essentia competit spiritui, cur autem haec activitas constringatur tam arctis limitibus, ut numquam extra animum prodire possit, quum etiam corpora extra se agere possint? Praeterea si resistentia, aut impenetrabilitas esset conditio sine qua non ad agendum, ne quidem spiritus spiritam movere posset. Nec quis nitidè certoque ostenderet incorporei animi motus, corpus ipsum movere non posse? Certè Dei substantia quamvis incorporea, corpus quo libuerit impellere profectò potest.

140 Quid ergo prohibet quominus Deus animis nostris quos regendo corpori destinavit, eam quoque vim concesserit, ut corpus ipsum movere possint, & voluntatis actus, qui in animo existantur, in corpus ipsum, non corporeo quidem, sed physico tamen influxu agant, ideoque corporeum motum, incorporeo voluntatis actui consonum producant? Ergo dicendum, Deum posse efficere potentiam creatam motricem corporis, quum nullum in hoc privilegium, aut perfectionem infinitam videamus, ut soli Deo competit; quum autem id & sensus communis suadeat, & munus quo anima fungitur exigere videatur, quācongruentissimè talem vim ei à Deo inditam dicemus. Qui ergo propter naturarum dissimilitudinem facultatem corpus movendi ab animo submovent, hi illam à Deo etiam submovere debent, eorum proinde oratio non jam à Philosopho sed à Censore opprimenda est.

Argumenta soluntur.

141 **O**PP. I: impossibile omnino est, substantiam simplicem, & inextensam qualis est anima agere in substantiam extensam, quale est corpus, ut per se patet: ergo impossibilis est influxus physicus. Nego antec: quamvis enim nesciamus quomodo mens simplex in corpus agat, non ideo tamen actio illa neganda est. Cartesianorum & Leibnitianorum argumenta de-

monstrant, nec corpus in mentem, nec mentem in corpus agere, quemadmodum corpus in alterum corpus agit, sed non probant substantiam unam non posse agere in alteram aliquomodo, omnemque influxum esse impossibilem. Quamvis ergo physicas motuum leges in animae corporisque commercio non servari concedamus; inde tamen minime sequitur, entia intelligentia, atque libera vim à Deo non accepisse motus aliquos in corporibus producendi, juxta leges alias ipsorum naturae convenientes.

142 Dices: Systema influxus physici sustineri non potest, nisi concedatur ex animo in corpus, & vicissim quidpiam transfundiri, id enim sonat ipsum *influxus* vocabulum: sed hoc est absurdum; ergo. Nego majorem argumentum: quum corpus in mentem agere, aut influere contendimus, pingui sit ingenio oportet, qui ita ut vult argumentum intelligat, id namque intelligimus vim duntaxat ac naturam mentis à commotionibus cerebri sic adfici, ac dirigi, ut repraesentationes in ea oriantur, minime vero ideas rerum externarum ex corpore in mentem quasi commeare. Certum proinde est, agitationibus cerebri animo non communicari motum quendam corporibus proprium, sed eum modo naturae suae convenienti ad agendum determinari.

143 Opp. 2: Systema influxus pugnat cum immortalitate animae: ergo sustineri nequit. Antec. probatur: nam hac opinione positâ anima mortuo corpore nihil operari poterit, quum illi desit adminiculum ad agendum necessarium. Argumentum hocce à nobis solutum jam est, sed explicationis gratia dicimus, quod quemadmodum ridiculus sis, si, quod inclusus in carcere solem absque fenestra contueri nequeas, ex eo velis efficere nihil te quum è carcere exieris, posse cernere; ita quamvis animus propter corporis terreni consortium non queat sine ejusdem adjumento percipere, perperam hinc colligas, eum quum liber evolaverit, circunjuncta corpora non posse comprehendere, ut eleganter ait Tullius (e).

144 Dices cum Bylefingero: admissis corporis in animam influxu, effectum causâ suâ majorem fore, quod perabsurdum est. Contentit enim Leibnitzianus iste, integrum ac plenum effectum respondentem viribus nostri corporis esse motiones cerebri, causam ergo ab effectu vinci, si perceptiones quae in mente formantur eisdem cerebri motionibus attribuantur. Sed haec nihil negoti faciunt. Corpori, enim aliam à motu effectiōnem, nos quidem minime adsignamus neque enim ideas in animo formari à corpore dicimus, sed à mente ipsa motione cerebri veluti admonita. Quare plenus corporis effectus motus est, animae vero perceptio.

145 Opp. 3: cum Cartesianis: influxus physici hypothesis tanquam minus probabilis rejici debet, si causarum occasionalium systema, & facilius sit intellectu, & nullis incommodis obnoxium,

sed

(e) Tusc. quaest. lib. 1. cap. 20.

sed ita est: ergo. Prob. minor: Licum est, imò necessarium ad Deum recurrere si causae secundae non sufficiunt; nihil autem aliud fit in systemate causarum occasionalium; atque in hac hypotesi nullum admittitur miraculum propriè dictum, quum omnia sicut secundum leges naturales à Deo constitutas, ac proinde ordini naturae convenientes. Neque incerta redditur corporum existentia; Deus enim summè veras velle non potest, ut perpetuis illusionibus decipiatur. Tandem vim activam non detrahit voluntati hypothesis Cartesiana, ipsa etenim voluntas data motuum corporeorum occasione deinde agit, & suas operationes liberè elicit: ergo causarum occasionalium sistema facilimè intelligitur, & nullis incommodis est obnoxium.

146 Ad singulas argumenti partes cum Cl. Jacquero respondamus. Et primum in effectuum naturalium explicatione ad primam tandem causam recurrentem est, verum id facere non debent Philosophi, si causae secundae suppetant, quae quidem omnes ad primam referuntur. Porro in praesenti quaestione ad primam causam immediate confugere, necessarium non est, nisi demonstretur, impossibilem esse influxum physicum quod quidem nulla ratione ostendi posse jam probatum est. Secundò: In hypothesi causarum occasionalium ex infinita Dei veracitate, & ex revelatione ostendit quidem potest corporum existentia, sed admireretur aliud probatio- nis genus quo ex nostris sensationibus oritur, quo certè convinci debent Idealistae, qui Revelationem parvipendunt.

147 Tandem in eadem hypothesi explicabit nequit jus atque imperium illud, quod animae in corpus concessum fuit. Si enim corpus ipsum ab anima non veluti efficiente, sed occasionali solum causâ moveretur, corporis motus non ab anima, sed à Deo producerentur, huic autem difficultati accedit etiam, quod ubi voluntatis actus in anima excitatus fuerit, corporeus motus illi consonus aliquando facilius aliquando in corpore excitari conspicitur, quod optimè explicatur, si motus ille ab anima veluti efficiente causâ repetatur, quae modo languidius, modo vividius in corpore operari possit.

148 Vix autem concipi vel explicari potest, si motus ille produci dicatur à Deo, qui ea lege corpus, animamque coniunxit, ut ipse solum à divina vi sua motum illum in corpore produceret, quem anima in corpore produci cuperet. Igitur actuum illorum efficiens causa non Deus, ut Cartesiani volunt, sed humana anima esse debet, aut explicent nobis Cartesiani, cur data volitionis aliquibus occasione, Deus aliquando similem, aliquando vero dissimilem corporeum actum in corpore excitat, quod explicare certe non poterunt. Si vero dicant motum corporeum ab anima vere produci, & animam dato aliquo corporeo motu vere, & propriè agere, jam tota his in solo nomine posita est, & causae occasionalis nomen usurpent, per nos licet, at re vera in hypothesis influxus physici relabuntur.

149

149 Opp. tandem cum Wolffianis, & Leibnitzianis: illa hypothesis longè probabilior est, & amplecti debet in qua evanescunt difficultates influxus physici, & causarum occasionalium hypothesis communis, sed talis est harmoniae praestabilitae hypothesis: ergo. Prob. min.: in hoc sistemate jam explicato humanum corpus imdependenter ab anima motus suos, suorumque actuum series productus, perinde ac si nulli corpori conjuncta esset. Itaque duo illi corporeorum motuum, & cognitionum ordines simul, eodemque tempore peraguntur, non quòd anima in corpus aut corpus in animam influere possit. Evanescit ergo prima difficultas, concipiendi scilicet, qua ratione corpus in animam, & anima in corpus agat. Deinde harmonia illa praestabilita est inter motus corporeos, & perceptiones animae, non verò inter appetitiones ejus. Evanescit ergo difficultas altera de voluntatis humanae libertate: ergo.

150 Ad argumentum respondeo quod harmoniae praestabilitae hypothesis non solum communis haberet, cum causarum occasionalium systemate difficultates, sed etiam longè graviores. Et certè immēritò supponitur futura in humano corpore constans quedam ac invariabilis motuum series, dependenter à sola partium terra, externorumque corporum actione, quum experientia teste compertrum sit, corporis nostri motus ab extrinsecis etiam subitisque causis mirificè variari, ita ut motuum nostrorum series, non ex intrinseco quodam, constantique principio, sed ex innumeris prorsus, arbitrarisque causis oriatur. Accedit etiam, animum aliquando motibus, & affectionibus illis adsentiri, quae excitantur corpore, sed aliquando tamen iis resistere ac dissentiri, ita ut nulli constans, ac invariabilis similium motuum series, vel harmonia effici possit, qua dum motus quidam in corpore excitatur, similis alteri, & consonus in anima producatur.

151 Tandem: Perfecta libertatis idea requirit, ut humanus animus suorum actuum dominus, auctor, & causa esse debeat, non alia de causa illos exercat, nisi quòd illos exercere velit, eoque imperio, ac libertate corporis etiam motus sequi, aut iis resistere, eos efficere, aut ab iis abstineri possit. Haec igitur remanet semper gravissima difficultas, motus corporis esse necessarios in Leibnitziana hypothesis, utpote quia alii esse non possunt, quam qui existunt. Neque est quod dicant adversarii, inter motus corporeos duntaxat, & perceptiones animae, non verò inter appetitiones ejus hanc harmoniam fuisse praestabilitam. Etenim hypotheses istam ideo excogitavit Leibnitzius, quòd nullam inter animam, & corpus dependentiam fingi posse crediderit: ac proinde non minus inter animae volitiones, quam perceptiones, harmoniam praestabilitam admittere debet.

152 Neque tandem valet responsio motum omnium seriem juxta liberam voluntatis determinationem à Deo fuisse praevisum, atque

que ordinatam. Etenim quum nullam inter animam & corpus actionem admittant Leibnitziani, nulla ratione praevidere, ac ordinare potuit Deus motuum omnium seriem cum libera voluntate consentientem. Si enim inter animam, & corpus nulla dependentia intercedere possit, hanc Deus praevidere, & ordinare non potuit. Si autem dependentia illa non repugnet, jam inutilis est Harmoniae praestabilitae hypothesis. Quae quum ita sint facile patet, Recentiores Metaphysicos in explicanda corporis, animique societate nihil feliores fuisse Peripateticis, sed audaciores. Superest ergo, ut arcani hujus foederis leges infinita Dei potentia, & sapientia constitutas, ab intellectu nostro omnino clare comprehendendi non posse libertissime fateamur.

ADPENDIX.

De Animi sede.

153 **S**Cholastici putant animum nostrum per totum corpus non modo virtute & efficacia, sed re ipsa diffusum esse. Apud Cartesii adseclas saltem priores, in glandula pineali, quae est particula cerebri, residere dicuntur. At si anima in omnibus membris resideat, ecurramen judicia in cerebro congregantur? Cur enim duos judicet esse globulos, si ita duobus digitis unicum contingat, ut talem situm nervi obliniant, quo extimi interiores fiunt? [Log. §. 113.] Certè necessitas hujusmodi diffusionis nulla adparet. Itò qui fieri potest, ut dolere quidam putent sibi dudum abscissam manum, ut si aquae non nihil cérébro adfundatur, nullus sensus in organis externis habeatur?

154 Sed neque in glandula pineali apta sedes animi constituitur videtur. Audiamus Anatomaticos (f). „Fredericus olim hanc glandulam (pinealem) petrificaram vidit, tres calculos in eadem reperit. Sed mirabilis est, quod iam dudum nobis communicavit praeclarissimus Carolus Drelincurius, quodque observavera in virginie circiter 20 ann., quae postquam dira cephalaea (g) semestri discruciatu fuisset, ac tandem occaecata, ac deinceps sensibus orbata, in mediis plantibus mortem obierat: ipsi scilicet pinealis glandula non tantum saxe fuit, sed etiam ad ovi gallinacei amplitudinem excreverat, qua sua mole nervorum opticorum thalamos (h) nec non reliquos tandem perigos compressit (i).”

(f) Ruysh. in Thes. Anat.

(g) Cephalaea est capitis dolor inveteratus, aegre cedens, continuo max. & pertinax.

(h) Locum è quo nervi optici egrediuntur Galenus thalamus vocavit.

(i) Vid. Theatr. Anatom. Boneti tom. 2. p. 309.

155 Recentiūs D. Dela Peyronie (k) sedem animae *corpus callosum* (l) constituit. Ostendit namque laesis reliquis cibri parti bus, solo illæso corpore calloso, usum sensuum & rationis in di versis persutissime integrum, laeso vero corpore calloso, una sensationes, & rationis usum subiectum fuisse. His verò non obstantibus adserendum mihi videtur animam sedem propriam habere in solo cibro, licet certo statu non possit in qua præcisè cibri parte resideat. In ea enim sola corporis parte dicendum est animam residere, quæ sola est in qua anima immediate operetur; animum vero in solum cerebrum immediate operari, apertissimè constat etenim virtutem solo cibro, sensuum omnium usus amittitur; hinc Apoplexia correpti, veluti fulmine percussi, omni sensu privantur ita ut nihil sentiant. Corporis etiam adfectiones, quæ non transmittuntur ad cerebrum, mentem prorsus latent, ut in paralysi accedit. (Vide Phys. §. 560. & seq.)

156 Peripatetici verò saltem ab XIII. Christiani nominis seculo, animum in toto corpore esse contendunt. Moventur talibus argumentis. Primo, quia quamcumque corporis partem tangamus, animus sentit, quod signum est, eum ibi esse. Deinde quia intelligi non potest, quo pacto animus sit forma substantialis corporis humani, ut definitum est in Concilio Viennensi (m), id est, sit id, quod corpus regit, nisi totum corpus occupet. Verum opus non est hujusmodi rationes ad Lydiū lapidem revocare.

157 Et ad primam quod adiunger dico cum Cl. Jacquero, animam percipere impressionem factam in qualibet corporis parte, quia impressio illa ad cerebrum propagatur ope nervorum, qui à qualibet corporis parte ad cerebrum usque pertingunt; numerum à qualibet parte corporis, tensi sunt nervi usque ad cerebrum, unde quoniam nervi extremitas, quæ est in pede ex gr. vel in manu vellitur, pariter velluntur, seu moverunt altera extremitas, quæ est in cerebro, & vi istius motus in cerebro excitati admonentur anima, dolore, que sentit, si impressio facta vehemens fuerit. Illud verò multis experimentis confirmatur. I. Si arctissimè stringatur pars aliqua corporis, cerebrum inter, & partem aliam corporis resecandam, aut pungendam, nullus, aut ferè nullus sentitur dolor; quia scilicet nullus, aut ferè nullus pervenit motus ad extremitatem nervi, quæ est in cerebro. II. Si quis, ut aliquando evenit, alte defixus sit in aliquam cogitationem, ut plurimum, non percipit objecta externa, quæ tamen ferunt sensus illius externos; quia nimis tunc nervi ita sunt tensi, ut non admittant aliun motum, quo mens determinetur ad percipienda objecta externa.

158 Sed

(k) Ann. 1741.

(l) *Corticalis substantia cerebri*, dicitur exterior substantia illius cibri coloris ad differentiam interioris candidioris, quæ medullaris, & *callosum corpus* dicitur.(m) Sub Clem. V. Apr. 1311. sedis apostolicae. *Acta T. biv.*

158 Sed instant. Quaecumque pars corporis laedatur, anima percipit dolorem, veluti existentem in illa ipsa parte corporis, quæ laeditur; ergo mens proximè praesens est parti cuilibet corporis. Nego conseq. Quamvis enim percipiatur ab anima dolor, velut existens in quacumque laesa corporis parte, non tamen anima dolorem percipit in illa ipsa corporis parte, quæ laeditur.

159 Et quidem caecus baculo explorans objecta externa, proprietates eorundem, liquiditatem ex. gr. vel duritatem percipit extremitate baculi, ac extremo in baculo velut existentem quodammodo. Nemo tamen dixerit, animam hominis caeci residere in extremitate baculi. Sic etiam quamvis anima percipiat sensationem aliquam ex. gr. caloris, aut frigoris velut existentem in extremo digito, aut quilibet altera corporis parte, non siccirò dicendum est animam agere in extremum digitum, & in eo proximè percipere sensationem, quæ adficitur; motus nimis extremitate digito primùm communicatus, postmodum per nervos ad cerebrum diffusus pervenit ad animæ sedem, ubi fit sensatio, quam tamen anima naturiter refert ad alteram extremitatem nervorum, ubi facta fuit prima impulsio.

160 Ad secundam objectionem quod spectat, dico animam esse posse veram corporis formam, ut reverè est, nempè principium à quo actiones humanae oriuntur, licet negemus eam in toto corpore esse diffusam. Quod quidem ut illustrius exponatur a diuinus locum insinuat ex Angelico Magistro S. Thoma (n) *Spiritus* (inquit S. Doct.) possunt alligari corpori, vel per modum formæ, sicut anima corpori humano alligatur ut DET ET VITAM: vel etiam absque hoc, quod sit ejus forma, sicut Necromantici viriute daemonum spiritus alligatur imaginibus.

161 Porro advertamus, quo tempore Clemens V. Synodus Viennensem coepit, extitisse, qui docerent, animas nostras non alia ratione corporibus humanis uti, ac daemones ita corporibus; quæ obsidet (o). Haec satis docent, quid & Veteres Theologi, & Patres Viennenses sibi voluerint, quum docuere animas esse formas substanciales, nempè mentes humanas non obsidere humana corpora, velut quandoque daemones, sed informari, id est, vitam eisdare. Duæ igitur sunt hic secernendæ quaestiones: prima: informet anima corpus, id est, ei vitam det, necne. Hoc dogma esse vult Synodus Viennensis, idque nos etiam docemus. Altera: si ut cum informet ac vitum reddit necessum sit ut per totum corpus sit diffusa? Hoc Philosophiae juris est. Dicta sufficiant.

(n) IV. Cont. Gent. cap. 90.

(o) Abregè d' Histoire Ecclesiastique. Paris: A. 1751. ad ann. 1312.